

Ålands strukturfondsprogram 2021-2027

EUROPEISKA REGIONALFONDEN (ERUF)
EUROPEISKA SOCIALFONDEN (ESF+)
CCI2021FI

Dnr: 20xx/xxxx

Datum: 18.10.2021

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

Innehållsförteckning

1. Programstrategi: viktigaste utmaningar och politiska åtgärder.....	2
Politiska mål, särskilda mål och motivering	12
2. Prioriteringar och särskilda mål	14
2.1 Prioritering 1: Entreprenörskap, utveckling och innovation (Eruf)	14
2.1.1 Särskilt mål: Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft (SM 1.3).....	14
2.2 Prioritering 2: Kompetens för alla (ESF+).....	20
2.2.1 Särskilt mål: Vägen till arbete (SM 2.1).....	20
2.2.2 Särskilt mål: Ökad kompetens i arbetslivet (SM 2.2).....	25
3. Finansieringsplan.....	29
3.1 Finansieringstabell på årsnivå och prioritetsnivå.....	29
4. Nödvändiga villkor	30
5. Programmyndigheter	30
6. Partnerskap.....	30
7. Kommunikation och synlighet.....	32

1. Programstrategi: viktigaste utmaningar och politiska åtgärder.

Strategiska övergripande mål och principer

Den övergripande målsättningen för programmet är att utveckla kunskapen och innovationskapaciteten för förnyelse, stärkt konkurrenskraft och mindre sårbarhet i näringslivet. Långsiktiga åtgärder vilka delfinansieras från två strukturfonder kan genom en samordnad programplanering och ett gemensamt genomförande koncentrera insatserna till förnyelse och resiliens inom näringslivet och kontinuerligt lärande för att främja deltagandet i arbetslivet. På det sättet främjas ekonomisk tillväxt och en fortsatt hög sysselsättningsnivå. Ålands ekonomi står inför ett flertal utmaningar och den nationellt inriktade investeringspolitiken kan kompletterad med EU-delfinansierad finansiering bidra till en positiv utveckling.

En utvecklande verksamhetsmiljö för företag och ett kontinuerligt lärande hos arbetskraften och befolkning utanför arbetskraften på Åland är centrala faktorer för en hållbar tillväxt. Flexibilitet är en styrka vid eventuella omvärldsförändringar till följd av externa hot eller snabba förändringar i den ekonomiska konjunkturen. Ålands landskapsregering beslöt i december 2013 att föra ett meddelande om en strategi för hållbar utveckling till lagtinget. Målet är att Åland ska vara ett helt hållbart samhälle år 2051 och en konkretiserad handlingsplan har successivt utarbetats. Hösten 2016 lanserades en utvecklings- och hållbarhetsagenda (Bärkraft, 2016) med sju strategiska utvecklingsmål där FN:s 17 mål enligt Agenda 2030 har beaktats. Förverkligandet av den lokala agendan för Åland utgör samtidigt det åländska bidraget till genomförandet av FN:s Agenda 2030.

För det åländska näringslivet är i synnerhet de strategiska utvecklingsmålen 5 och 7 'Attraktionskraft för boende, besökare och företag'¹ samt 'Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster'² relevanta för den kommande programperioden med finansiering från regionalfonden. För den enskilda individen är de strategiska utvecklingsmålen 1 och 2 'Välmående människor vars inneboende resurser växer'³ samt 'Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället'⁴ relevanta för socialfonden. Insatserna i programmet bidrar även till genomförandet av EU:s Östersjöstrategi. Landskapsregeringens övriga insatser för Östersjöstrategin bedrivs bl.a. genom deltagande i HELCOMS:s arbete med ett nytt åtgärdsprogram för Östersjön, i den nordiska Hav- och kustarbetsgruppen samt genom deltagande i ett antal internationella samarbetsprojekt vilket stöder Östersjöstrategin.

¹ Programmets insatser bidrar huvudsakligen till förverkligandet av FN:s utvecklingsmål: 8. Hållbar ekonomisk tillväxt 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

² Programmets insatser bidrar till förverkligandet av FN:s utvecklingsmål: 12. Hållbar konsumtion och produktion

³ Programmets insatser bidrar till förverkligandet av FN:s utvecklingsmål: 4. God utbildning för alla

⁴ Programmets insatser bidrar huvudsakligen till förverkligandet av FN:s utvecklingsmål: 5. Jämställdhet 10. Minskad ojämlikhet 16. Fredliga och inkluderande samhällen

Programmet tar hänsyn till den europeiska pelaren för sociala rättigheter⁵, framför allt den första⁶, andra⁷, tredje⁸, fjärde⁹ och sjuttonde¹⁰ principen

Under genomförandet av detta program, där så är relevant, kommer investeringarna att ta hänsyn till principerna för det nya europeiska Bauhaus - initiativet.

Programförslaget och de åtgärder som kan finansieras kan påverka miljön både positivt och negativt men det går inte att dra slutsatsen att påverkan är betydande enligt den behovsbedömning som gjorts.

Åtgärderna som delfinansieras från regionalfonden sker genom direkta bidrag till företag och projekt (ej statsstöd) och kompletterar på ett bra sätt övriga nationella instrument såsom Finnvera lånefinansiering och garantier (avtal mellan Ålands landskapsregering och Finnvera). Tillsammans med nyttjandet av förenklade kostnadsmodeller bedöms förvaltningsmyndighetens administrativa förvaltningskostnader som rimliga. Riskkapitalfinansiering delfinansierat från fonden genom finansieringsinstrument föreslås inte.

Inom ramen för de åländska reform- och investeringsprojekt som föreslås i EU:s facilitet för återhämtning och resiliens kan synergieffekter uppnås framför allt när det gäller att stödja den gröna och digitala omställningen.

Synergieffekter mellan strukturfonderna uppnås på ett bra sätt när insatserna gemensamt syftar till att uppnå en långsiktigt hållbar tillväxt. Åtgärder som avser stärka konkurrenskraften, öka aktivitetsnivån när det gäller innovationer och att höja internationaliseringsgraden med delfinansiering från regionalfonden får bäst effekt när de samverkar med åtgärder som ökar det sociala kapitalet och humankapitalet (socialfonden). Fondernas gemensamma insatser behövs för att stödja utvecklingen av sysselsättning, kontinuerligt lärande i arbetslivet, jämställdhet och jämlikhet, lika möjligheter och deltagande.

Regionalfondens insatser stöder målen i programmet Horisont Europa genom att finansiera företagens eget innovationsarbete och samarbetsformer mellan företag och utbildningsinstitutioner.

Horisontella utmaningar

Sedan långt tillbaka har olika former av rederiverksamhet varit den drivande kraften i den åländska ekonomin. Runt verksamheten utvecklades ett sjöfartskluster och en alltmer internationaliserad sjöfart. Under 2000-talet har dock sjöfartens tillväxt avstannat och sektorns roll i Ålands makroekonomi har krympt framför allt genom utflaggningar. Sjöfartens tillbakagång har varit en starkt bidragande orsak till att Ålands BNP ännu inte har passerat nivån före den globala finanskrisen 2008.

⁵ Europeiska kommissionen, 2018. https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_sv

⁶ Utbildning och livslångt lärande

⁷ Jämställdhet

⁸ Lika möjligheter

⁹ Aktiva arbetsmarknadsåtgärder

¹⁰ Inkludering av personer med funktionsnedsättning

Covid-19 pandemin har med början år 2020 ytterligare drabbat den åländska rederiverksamheten och den åländska ekonomin har hamnat i en recession som framför allt kommer att påverkas av hur hårt och länge rederiverksamheten kommer att drabbas av reserestriktioner och stängda gränser vilket i sin tur påverkar den landbaserade besöksnäringen som hör till de absolut hårdast drabbade branscherna. Under 2020 föll BNP dramatiskt, enligt preliminära beräkningar med 15 procent. Den åländska BNP-tillväxten uppvisar större variationer från år till år än för större ekonomier, som Sverige och Finland. Utvecklingen inom enskilda branscher och företag får lättare genomslag i den lilla åländska ekonomin, än i större och mer diversifierade ekonomier.

Det totala invånarantalet på Åland har under perioden 2000 – 2020 ökat från 25 776 till 30 117 personer (preliminära siffror). Befolkningsutvecklingen har från år 2000 framför allt drivits av en positiv nettoinflyttning av personer i arbetsför ålder. Den största ökningstakten i olika åldersgrupper hos befolkningen har ändå varit i åldersgrupp 65+. Försörjningskvoten uppgick år 2019 till ca 80 vilket är en hög kvot för den arbetsföra befolkningen och håller inte jämna steg med befolkningsutvecklingen. Befolkningens åldersstruktur är därför viktig för hela samhällets långsiktiga bärkraft. Av den inflyttade befolkningen var 94 procent av de som var födda utanför Norden i åldrarna 25–64 år, vilket är positivt för arbetsmarknaden och bidrar till en aning sänkt försörjningskvot.¹¹

Även om befolkningstillväxten fortfarande ser mycket bra ut förväntas det ansträngda ekonomiska läget på Åland om pandemin blir långvarig dämpa inflyttningen samtidigt som det kan ske en ökning av utflyttning då människor söker arbete eller studier utanför Åland.

På samma sätt har arbetsmarknadsläget på Åland innan pandemin bröt ut varit mycket bra i nordisk jämförelse. Det relativa sysselsättningstalet har varit högt, med andra ord har den sysselsatta andelen av befolkningen i arbetsför ålder varit hög. Dessutom har arbetslöshetsgraden varit låg, lägre än i Finland och Sverige. Arbetsmarknadsläget har därför varit en av de viktigaste förklaringarna till Ålands positiva flyttningsnetto. Beroende på hur arbetsmarknadsläget utvecklas i de ursprungsländer därifrån det skett inflyttning till Åland samt hur läget är på den åländska arbetsmarknaden så kan den positiva flyttningsrörelsen förändras. Rekrytering av arbetskraft är utmanande på små marknader som Åland. Av de inflyttade med svenska som modersmål var sysselsättningstalet 81,8 år 2019 medan det var 77,6 för personer med finska som modersmål. För personer med annat modersmål än svenska och finska var sysselsättningstalet 67,7, alltså avsevärt lägre.¹²

Under 2020 försämrades arbetsmarknadsläget i en mycket allvarlig negativ riktning med för Åland mycket stort antal arbetslösa och permitterade. Det relativa arbetslöshetstalet ökade kraftigt under pandemin och årsmedeltalet låg på 9,5 procent. Ungdomsarbetslöshetsgradens årsmedeltal låg på 13,1 procent. Den procentuella andelen lediga jobb i förhållande till arbetskraften (vakansgraden) minskade drastiskt mellan 2019 och 2020. En växande långtidsarbetslöshet i takt med att tiden går från pandemiutbrottet kan bli ett väsentligt problem.

Utöver den så viktiga sjöfarten har företagen på Åland med anledning av allmänna restriktioner och begränsningar i sitt näringsutövande tvingats till drastiska åtgärder. Det snabbt ändrade ekonomiska läget

¹¹ ÅSUBs rapport 2020:3 "Att leva och bo som inflyttad på Åland"

¹² ÅSUB Arbetsmarknad 2019:11

ställer stora krav på omställningar inom det åländska samhället såväl på kort som lång sikt. En återhämtning av ekonomin som styr utvecklingen mot en hållbar framtid blir en utmaning.

Klimatförändringarna förväntas få både direkta och indirekta effekter även på Ålands långsiktiga tillväxtförutsättningar. De direkta effekterna består bland annat av förändrade förutsättningar för framför allt primärnäringarna på grund av högre årsmedeltemperatur, ett fuktigare klimat samt lägre salthalt och högre temperaturer i Östersjön.

Åtgärder för att hantera dessa handlar om att förutom betydande minskningar i utsläpp och investeringar i koldioxidsnål produktion och teknologi även i alla produktions- och konsumtionsled bättre tillvarata, tillverka och nyttja material i syfte att uppnå klimatmål och bli koldioxidneutrala. Att underlätta innovationer och etablering av innovativa företag är en av flera strategiska åtgärder i Ålands Energi och klimatstrategi för att uppnå målen i strategin fram till år 2030 för att Åland ska bli ett mera förnyelsebart, energieffektivt och koldioxidneutralt samhälle. Klimatpolitiken är central även för Ålands utveckling ur ett tillväxtperspektiv. I ljuset av klimatförändringarna är det en ytterligare utmaning för företagen med strängare krav på hållbarhet att öka sin produktivitet men det kan även innefatta nya affärsmöjligheter framför allt inom utvecklandet av hållbara produktions- och konsumtionsmönster.

Utmaningar gällande erfarenheter och lärdomar samt administrativ kapacitet

Med ett litet program blir utmaningen att använda de knappa resurser som finns på ett ändamålsenligt sätt i avsaknad av avancerade digitala processer. Förvaltningens styrkor är en samordnad organisation, korta beslutsvägar och kundfokus. I utvärderingen 2014 - 2020 lyftes speciellt fram betydelsen av kommunikation och information kring programmet. Utvärderarna poängterade särskilt betydelsen av goda projektexempel i syfte att sprida kunskapen till övriga potentiella stödmottagare.

Av många olika faktorer som påverkat företagets verksamhet under de senast fem åren har myndigheters olika regler och krav haft stor påverkan. Erfarenheter från programperioden 2014 - 2020 visar enligt utvärderarna att fördelningen av stöd till "profilprojekt" med bredare målgrupp har förmått att samla in en stor mängd åländska företag och andra aktörer. Förutom att programmet har nått en bred kategori av aktörer – ett resultat som skulle varit svårt att uppnå enbart med projekt som drivs av företag och organisationer med fokus på enstaka nischprodukter eller service så minskar det administrativa arbetet som är förknippat med att driva ett projekt för det enskilda företaget.

Målsättningen är att fortsättningsvis förenkla för de enskilda företagen och att stimulera till projektstöd där enskilda företag ges möjlighet att delta i projektarbetet vilket lämnar utrymme för företagen att fokusera på utveckling av den egna verksamheten och mottagaren av stödet tar ett kollektivt ansvar för att driva och administrera projektet. Vid sidan av detta kommer även SME företag erbjudas möjlighet att ansöka om direkta företagsstöd.

Erfarenheterna med förenklade kostnadsmodeller har varit positivt och genomförandet med dessa fortsätter i syfte att korta ner handläggningstiderna fram till utbetalning.

Förvaltande myndigheten kommer under genomförandet av programmet att främja strategisk användning av offentlig upphandling för att stödja politiska mål (inklusive professionaliseringsinsatser för att åtgärda kapacitetsbrister). Mottagarna bör uppmanas att använda mer kvalitetsrelaterade och livscykelkostnadskriterier. När det är möjligt bör miljöhänsyn (t.ex. gröna kriterier för offentlig upphandling) och sociala överväganden samt innovationsincitament införlivas i offentliga upphandlingsförfaranden.

Utmaningar för små och medelstora företag

Entreprenörskap

Näringslivet på Åland karaktäriseras som ett samhälle med starkt entreprenörskap där mångsyssleriet är utbrett på mikroföretagsnivå. Närmare 85 procent av företagen sysselsätter fyra personer eller färre. En stark tjänstesektor dominerar fortfarande näringsstrukturen på Åland där i synnerhet sjötransporterna och det maritima klustret tillsammans med ett begränsat antal företag inom finans och försäkring, företag med högteknologisk spetskompetens samt företag inom industrisektorn och livsmedelsindustrin bygger upp den åländska "exportekonomin". Ungefär två tredjedelar av de knappt 2 600 företagen på Åland är verksamma inom tjänstebranscherna.

Under det senaste decenniet har ekonomin på Åland förändrats. Inom den traditionellt starka sjöfarten har utflaggingar flyttat ut väsentliga delar av den ekonomiska verksamheten utanför landskapets gränser. Samtidigt har andra branscher som t.ex. finanssektorn och andra tjänstebranscher upplevt en tillväxt. Sammantaget kan det se ut som att utvecklingen stannat till följd av en stagnerad produktivitetstillväxt som har legat under närliggande regioners tillväxttakt. På Åland varierar dock produktivetsnivåerna kraftigt mellan branscherna enligt nivån på förädlingsvärde per arbetad timme i förhållande till genomsnittet för hela ekonomin. Till de högproduktiva branscherna räknas bl.a. vatten och el, företagstjänster inkl. finans, livsmedelsindustri, övrig industri, transport och utbildning. Till de lågproduktiva branscherna räknas framför allt tjänstenäringarna.

Trenden vad gäller antalet åländska företag har i regel varit växande under de senaste åren. Det oaktat har antalet arbetsplatser i den privata sektorn plus antalet företagare haft en svag ökning under perioden 2000 - 2016. Samtidigt har det totala antalet arbetsplatser växt. Tillskottet av arbetsplatser under perioden har tillkommit i offentlig sektor. En del av förklaringen till den svaga tillväxten av antalet sysselsatta är pensionsavgångarna, expansion i den offentliga sektorn och vissa större utflaggingar inom sjöfarten som skedde under dessa år.

Recessionen år 2008 i samband med finanskrisen ses i antalet sysselsatta, som sjönk kraftigt åren 2009 - 2010, men inte i antalet företag. Detta innebär att medelstorleken på företagen på Åland minskade, och har minskat ända sedan början av 2000-talet. I genomsnitt sysselsätter företagen år 2018 ungefär 5,7 arbetande ålänningar, jämfört med ca 6,9 arbetande år 2000. Utvecklingen för antalet företag per invånare visar även att mängden företag har ökat även i förhållande till befolkningen sedan år 2000, även om utvecklingen tycks ha avstannat och vänt nedåt sedan år 2016.

Experterande företag är ofta större än de som säljer endast på hemmamarknaden. Skalfördelar är en faktor som stöder högre produktivitet, vilket innebär att de större företagen kan producera sina varor och tjänster till en lägre styckekostnad än mindre företag. Statistiken över åländska företag vittnar om samma sak: andelen exportföretag ökar med företagets storlek och företag med en personalstyrka på över 20 personer utgör den absolut största gruppen.

Eftersom 85 procent av företagen sysselsätter fyra personer eller färre är utmaningarna stora för att växa och ta steget ut på den internationella marknaden.

Med covid-19 pandemin drabbades de tjänstebaserade näringarna mycket hårt. Enligt preliminära uppgifter blev den genomsnittliga tillväxten av omsättningen i det privata näringslivet starkt negativ år 2020, cirka -22 procent. Särskilt utsatta branscher har varit mer turismberoende branscher som transportsektorn och hotell- och restaurang. Turismens omsättning minskade preliminärt med i genomsnitt 40 procent från 2019. Motsvarande minskning för lönesumman var knappt 23 procent. Inresandet till Åland år 2020 minskade med drygt två tredjedelar från 2019.

De närmaste åren beräknas antalet arbetsplatser inom privat sektor att minska och det finns i dagsläget ingen säker prognos på hur lång tid återhämtningen eller omställningen av ekonomin tar. Utvecklingen beror på i vilken takt och omfattning gränserna mellan länder öppnas¹³.

Att mot denna bakgrund stimulera efterfrågan på arbetskraft inom tillväxtorienterade branscher inom näringslivet och samtidigt främja tillgången på rätt kompetens på arbetsmarknaden är mycket utmanande. Det finns behov av att få företagen att återhämta sig men även att växa, ta steget till internationalisering och öka produktiviteten vilket är en nödvändighet för att vara konkurrenskraftig i förhållande till omkringliggande marknader. För en liten ö-ekonomi med omfattande handels- och flyttningsströmmar med omvärlden är de administrativa formaliteterna dessutom utmanande och med omfattande restriktioner drabbas små samhällen som Åland extra hårt.

Digitalisering

Samhället blir alltmer digitalt genom en ständig utveckling av digitala tekniker och tjänster. Den moderna informations- och kommunikationsinfrastrukturen utgör grunden för mycket av den framtida samhällsutvecklingen, inklusive näringslivets verksamhetsförutsättningar. Kundkontakter sköts mer och mer via internet och marknadsföringen i sociala media har ökat i betydelse liksom internationella kontakter. Automatisering av både produktion och administration har också påverkat en stor andel företag.

¹³ Kommissionen föreslår i sina landsspecifika rekommendationer 2020 bl.a. att gynna privata investeringar för att främja den ekonomiska återhämtningen.

Det finns idag ett relativt omfattande informations- och kommunikationsnät som sträcker sig över stora delar av Åland. Alla kommuner innefattas i någon grad av de olika aktörernas verksamhetsområden för fiber och kan ansöka om anslutning. Det finns basstationer runt om på Åland för 4G som täcker ca 95 procent av Ålands befolkning. Tester har börjat göras med 5G. En väl utvecklad IKT-struktur kan även öka allmänhetens och företagens möjligheter att växa och hitta nya affärsmodeller och enkelt nå fram till och utnyttja olika tjänster och service.

Digitalt kunnande är idag en mycket stark konkurrensfördel och den tekniska utvecklingen skapar möjligheter. Samtidigt stöter företagen på utmaningar när det gäller kompetens inom digitalisering och teknologi. Som ett led i genomförandet bör den administrativa kapaciteten i de små och medelstora företagen förbättras. Inför en strukturomvandling behöver de möjligheter som bl.a. digitaliseringen erbjuder utnyttjas i högre grad. En ökad konkurrens om kompetens och högre kunskapskrav på arbetsmarknaden är ytterligare utmaningar. En utmaning blir den efterfrågan på bl.a. specialister inom informations- och kommunikationsteknik (IKT) som finns inom ett flertal branscher och som är oförändrad trots utvecklingen på arbetsmarknaden med en rejäl negativ volymtillväxt med anledning av covid-19 pandemin och ett avsevärt minskande rekryteringsbehov.

Enligt en tillväxtstudie som gjorts sker och förväntas de största tekniska framstegen och de största investeringarna i ny teknik ske i branscher som står nära den största delen av förädlingsvärdet på Åland – till exempel bank- och försäkring, it och sjöfart.

För det privata näringslivet innebär utvecklingen inom bland annat artificiell intelligens och automation möjligheter till effektivare rekrytering, minskat personalbehov samt nya affärsmöjligheter. Tillgång till ny teknik bedöms som god, men däremot kan åldrande kunder, myndighetskrav samt en ovilja att ta obeprövad teknik i bruk verka hämmande på utvecklingen.

Olika aspekter av digitalisering har också påverkat företagen i hög grad. Kundkontakterna sköts mer och mer via internet och marknadsföringen i sociala media har ökat i betydelse. Likaså har automatiseringen av både produktion och administration påverkat ungefär 45 procent av företagen.

Personliga tjänster, dvs tjänsteföretag som riktar sig till enskilda, har ökat marknadsföringen på nätet och i sociala medier, likaså känner de av den ökade konkurrensen om arbetskraft och de ökade kompetenskraven. Denna bransch rapporterar i högsta grad att de internationella kontakterna ökat under den gångna femårsperioden.

Digitaliseringens olika skeenden såsom marknadsföring i sociala medier, automatiserad administration och produktion samt användningen av internet i kundkontakter är de faktorer där företagen ser de största möjligheterna.

Det finns dock flera företag som anser att deras företag inte kan ta risken att vara bland de första som övergår till en obeprövad teknologi. Risken för felinvesteringar anses vara för stor.

Att nyttja de möjligheter som digitaliseringen ger för att skapa nya verksamhetsmodeller och utveckling av produktions- och verksamhetsprocesser är med andra ord en utmaning för små företag. Det krävs insatser som hjälper till att identifiera tjänster och bistånd med systemstöd hos småföretagen.

Med pandemin covid-19 tvingades samhället till förändringar med digitala förbindelser och tjänster som en följd av restriktioner och övergång till distansstudier och distansarbete. Lärdomar från pandemin måste tas till vara i det utvecklingsarbetet. Effektivare funktioner, mindre platsberoende och utbud av nya verktyg och arbetsmetoder behöver nyttjas på ett optimalt sätt.

För att göra näringsstrukturen mer mångsidig är förnyelse av företagsverksamheten viktig och för att skapa tillväxt behövs internationalisering vilket i sin tur skapar nya arbetsplatser. Den snabba tekniska utvecklingen, digitaliseringen och ekonomiska förändringar i omvärlden är utmaningar för det åländska näringslivet¹⁴.

Innovationer

Tillgång till forskningsbaserad kunskap och experimentell verksamhet som bygger på näringslivets och företagets behov är utmanande. På Åland har investeringarna för forskning och utveckling traditionellt varit låga. För att vara konkurrenskraftig behövs det mer tillämpad forskning i utvecklings- och hållbarhetsprojekt vilka bör ske i nära samarbete med det lokala näringslivet. Ålands innovationsverksamhet ligger på en lägre nivå än i EU och Finland i genomsnitt. I ljuset av EU:s "Regional Innovation Scorebord" som är en samling av indikatorer som mäter regionernas innovationsaktivitet i indexform visar en tillväxtstudie att Ålands egen innovationsverksamhet ligger på en "moderat +" nivå. Åland omges samtidigt av innovationsledande regioner både i öst och väst.

Programgenomförandet kommer att fortsätta i linje med den övergripande strategin för den åländska innovationspolitiken under programperioden 2014 - 2020 med fokus på företagets kompetensutveckling i en samhällsmiljö där enskilda personer, företag samt aktörer inom den offentliga och tredje sektorn uppmuntras och stimuleras till kreativitet och innovativt tänkande. Det kan innebära investeringar i organisatoriska förändringar, förändringar i marknadsorientering, sociala, ekologiska och tekniska innovationer.

För Ålands del har en diversifiering och specialisering av näringslivet kunnat ske trots avsaknaden av den typ av mer kvalificerade forskningsmiljöer som finns i kringliggande större regioner och urbana centra. De åländska företagen har i stället byggt upp den nödvändiga kompetensen i nära samspel med de som

¹⁴ Kommissionen konstaterar i landsrapporten 2019 att det finns prioriterade behov av investeringar för att öka tillväxten och konkurrenskraften för små och medelstora företag i linje med strategin för smart specialisering.

Att skapa ny affärsverksamhet och främja små och medelstora företags tillväxt och expansion utomlands är i linje med kommissionens investeringsriktlinjer (Annex D).

efterfrågar produkterna/tjänsterna samt genom rekrytering eller aktivt samarbete med relevanta kompetensmiljöer utanför Åland.

Med programinsatserna kan ett utökat och aktivt deltagande i internationella nätverk och internationella projekt för samarbete och utbyte av goda erfarenheter öka attraktionskraften för Åland. Ett sådant deltagande kan stimulera till uppkomsten av innovationsmiljöer vilka ger spridningseffekter i näringslivet. Med tanke på Ålands litenhet och brist på kritisk massa tillsammans med avsaknaden av ett eget universitet eller högskola med uttalad forskningsprofil (och utbildning på högre nivå) behöver sådana insatser intensifieras¹⁵.

Utmaningar för personer utanför arbetsmarknaden

Med tanke på befolkningsunderlaget, talas det många språk på Åland. Totalt finns det personer från 100 länder på Åland och det talas drygt 80 olika språk. Inflyttade med låg kompetens och låga språkkunskaper behöver snabba vägar för att snabbt nå ut på arbetsmarknaden. Många av de inflyttade har inga betyg med sig eller så är de svåra att överföra till motsvarande åländska. Av kvinnorna är det dessutom en del som inte har någon utbildning alls.

Arbetslösheten är traditionellt låg på Åland men coronakrisen slog hårt mot åländskt näringsliv, som till största delen består av tjänsteföretag. Då samhället plötsligt stod still, steg arbetslösheten till rekordnivåer. Under undantagsförhållandet i Finland orsakad av covid 19 pandemin var den högsta någonsin på Åland och bland ungdomarna låg den under det andra kvartalet 2020 på drygt 20 procent och för unga män var den som högst 23 procent. Efter halvårsskiftet lindrades detta märkbart, men fortfarande var arbetslösheten hög för årstiden. Det sattes in nationella åtgärder för att första hand ge ungdomar några veckors betald sysselsättning och den 15.9.2020 var arbetslöshetsgraden 10,1 procent fördelat enligt 9,3 procent kvinnor och 10,9 procent män i reella tal 1 547 personer. Ungdomsarbetslösheten var 11,4 procent, fördelat 8,7 procent kvinnor och 14,1 procent män. Snittet för arbetslöshet för 2020 var 9,5 procent jämfört med 3,5 procent år 2019.

ÅSUB gjorde en utredning över hur utsatta personer klarade corona-krisen och bland svaren kan utläsas att inaktiva personer inte längre hade någon fast punkt att vända sig till och att arbetsgivarna skar bort praktikplatser för arbetslösa. Även personer med funktionsnedsättning drabbades då praktikplatser drogs in arbetsgivarna permitterade eller sa upp personal. Handikappförbundet konstaterade att deras klienter blev väldigt isolerade under krisen, framför allt då kommunerna började spara och skar ner på bidragen till dessa

¹⁵ Kommissionen konstaterar i landsrapporten 2019 att företagens FoU-intensitet, det offentliga stödet till forskning och utveckling och andra innovationsutgifter i företag har minskat. Samarbetet mellan forskning och näringsliv och internationaliseringen kan fortfarande förbättras.

Kommissionens rekommenderar bl.a. att inrikta den investeringsrelaterade ekonomiska politiken på forskning och innovation (landsspecifika rekommendationer 2019 och 2020) vilket i synnerhet det senare är relevant för Åland.

Att förbättra innovationsarbetet i åländska företag är i linje med kommissionens investeringsriktlinjer (Annex D).

grupper. Vidare kunde konstateras att ungdomar som varit borta från den öppna arbetsmarknaden nu var ännu längre bort då många sommarjobb försvann.¹⁶

Även offentliga sektorn drabbades av olika nedskärningar och i några kommuner permitterades personal.

Då hela det åländska samhället drabbades hårt, drabbades de mest utsatta ännu hårdare. Insatserna räckte inte längre till för att hjälpa de redan arbetslösa och personer med funktionsnedsättningar förlorade insatser. Bland de med svenska som modersmål var år 2017 2,9 procent arbetslösa medan de med annat modersmål än svenska och finska var 11,3 procent.¹⁷ Programmet 2021–2027 fokuserar därav till stor del på de mest utsatta i samhället.¹⁸

Utmaningar avseende kompetens

I ÅSUBs rapport angående utbildningsbehovet år 2025, framgår det att nyrekryteringsbehovet av arbetskraft med högre utbildning är större för de yrkesområden som domineras av kvinnor. Störst efterfrågan är det på personer med IT-utbildning. Coronakrisen har delvis kastat omkull de tidigare prognoserna. År 2018 hade 68,8 procent av befolkningen en utbildning efter grund- eller folkskola. Kvinnornas andel var högre, 70,6 procent, än männens 67,0 procent. Utökad utbud av kortare mikroutbildningar och ökade möjligheter för kompetenshöjning för personer med lägre utbildningsnivå är framkomliga och nödvändiga lösningar enligt under sökningar från SITRA 2019 och OECD 2020.¹⁹

I den officiella statistiken för Åland ser det ut som utbildningsnivån plötsligt steg snabbt år 2016. Detta beror till största delen på att Statistikcentralen tidigare inte inkluderade examina avlagda utomlands och största delen av, framför allt högre examen, examina bland unga ålänningar är avlagda utanför Åland och Finland, företrädesvis i Sverige.

Den genomsnittliga längden på arbetslivstiden år 2025 är av ÅSUB beräknad till 38,3 år jämfört med 37,3 år 2010. Detta även med mortaliteten beaktad.²⁰ Den ökade längden på arbetslivstiden ställer i sin tur krav på fortbildningen, då ökningen beror på att pensionsåldern höjs, inte på att ungdomar kommer ut på arbetsmarknaden tidigare.

En utmaning för det åländska utbildningssystemet är behovet att öka anpassningsbarheten och möjligheten att på ett mer flexibelt sätt möta de olika kraven på examensutbudet. Detta eftersom behovet av arbetskraft varierar med konjunkturen. En annan utmaning är behovet av en långsiktig genomtänkt strukturanpassning av utbildningsutbudet. Helt enkelt vilka utbildningar ska det satsas på Åland. En tredje utmaning är behovet av ökad samverkan med politikområden utanför utbildningssektorns eget omedelbara ansvarsområde. I linje med integrationspolitiken skulle en aktiv samverkan mellan utbildningssektorn, arbetsmarknads- och bostadspolitiken kunna bidra till återflyttning av både högre utbildad och kvalificerad yrkeskompetens.

¹⁶ ÅSUB "Läggessammanfattning under corona-pandemin för grupper med en svag ställning i samhället" 30.4.2020

¹⁷ ÅSUB "Sysselsatt arbetskraft 2017"

¹⁸ Kommissionen rekommenderar i de landsspecifika rekommendationerna från 2019 och 2020 att Åland ska satsa att förbättra incitamenten att arbeta och stärka kompetens och aktiv inkludering, särskilt genom välintegrerade tjänster för arbetslösa och personer utanför arbetskraften

¹⁹ ÅSUB Rapport 2021:3 *Utbildning och arbetsmarknad 2035*

²⁰ ÅSUB Rapport 2013:4 *Utbildningsbehov och arbetsmarknad 2025*

Genom att väva ihop alla dessa utmaningar till två prioriteringar *sysselsättningsfrämjande åtgärder* respektive *livslångt lärande*, där inklusionsprioriteringar ingår i båda prioriteringarna bidrar insatserna till en större helhet och ett tydligare helhetsgrepp. Utmaningarna gällande livslångt lärande kan nås inom båda prioriteringarna²¹.

Politiska mål, särskilda mål och motivering

Tabell 1		
Politiska mål (PO)	Särskilt mål	Motivering (sammanfattning)
(PO 1) "Ett konkurrenskraftigare och smartare Europa genom främjande av innovativ och smart ekonomisk omvandling och regional IKT-konnektivitet"	iii) Förbättra de små och medelstora företagens hållbara tillväxt och konkurrenskraft och skapandet av arbetstillfällen i dessa företag inbegripet genom produktiva investeringar (=SM1.3)	<p>I programmet för Åland har det politiska målet <i>1 Ett konkurrenskraftigare och smartare Europa</i> valts med beaktande av kommissionens landsvisa rekommendationer.</p> <p>Till programmet för Åland har valts Eruf-åtgärder särskilt för att främja de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft.</p> <p>Kommissionen rekommenderar i de landsspecifika rekommendationerna för 2019 och 2020 att gynna privata investeringar för att främja den ekonomiska återhämtningen, styra investeringar till den digitala omställningen och investera i forskning och innovation.</p> <p>Åtgärderna syftar till att stimulera nyföretagande och stärka de etablerade företagens möjligheter till förnyelse och utveckling. Åtgärder som stärker konkurrenskraften och ökar produktiviteten i förhållande till omgivande regioner stödjer steget till internationalisering.</p> <p>Innovationsaktiviteter bland företagen behöver intensifieras och företagens marknader breddas. Ålands innovationsverksamhet ligger på en lägre nivå än i EU och Finland i genomsnitt. Det behövs verksamhetsmiljöer som skapar förutsättningar för idéer att utvecklas till säljbara produkter och tjänster. Samarbeten och samverkan mellan företag och mellan företag, den högre utbildningssektorn samt andra samhällsorganisationer kan utvecklas.</p> <p>Samarbetsformer mellan forskning och näringsliv är en möjlighet. Mer tillämpad forskning i utvecklings- och</p>

²¹ Kommissionen rekommenderar även i de landsspecifika rekommendationerna att kunskapsnivån bland arbetskraften måste höjas

		<p>hållbarhetsprojekt i partnerskap med det lokala näringslivet främjar tillväxt.</p> <p>I arbetet med att stärka företagens konkurrenskraft och innovationskapacitet behöver det digitala kunnandet och den tekniska utvecklingen nyttjas på ett optimalt sätt.</p> <p>Insatserna kommer att finansieras genom bidrag till stödmottagarna.</p>
(PO 4) "Ett mer socialt Europa genom den europeiska pelaren för sociala rättigheter "	<p><i>a) Förbättra tillgången till sysselsättning för alla arbetssökande, särskilt för unga, långtidsarbetslösa och personer utanför arbetskraften, och främja egenföretagande och den sociala ekonomin</i></p> <p>Vägen till arbete (=SM 2.1)</p>	<p>I programmet har det politiska målet <i>4 Ett mer socialt Europa genom den europeiska pelaren för sociala rättigheter</i> valts med beaktande av kommissionens landsvisa rekommendationer.</p> <p>Inom det särskilda målet <i>a) Förbättra tillgången till sysselsättning för alla arbetssökande, särskilt för unga, långtidsarbetslösa och personer utanför arbetskraften, och främja egenföretagande och den sociala ekonomin</i> har ESF-åtgärder för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden valts.</p> <p>Kommissionen rekommenderar i de landsspecifika rekommendationerna från 2019 och 2020 att Åland ska satsa att förbättra incitamenten att arbeta och stärka kompetens och aktiv inkludering, särskilt genom välintegrerade tjänster för arbetslösa och personer utanför arbetskraften.</p> <p>Åland drabbades hårt av den lock-down som följde på coronapandemin. Arbetslösheten har aldrig någonsin varit lika hög som under det andra kvartalet 2020.</p> <p>De mest utsatta och svaga grupperna i samhället drabbades ytterligare av nedstängningarna och nedskärningarna.</p> <p>Insatserna kommer att finansieras genom bidrag till stödmottagarna genom långsiktiga projekt.</p>
	<p><i>g) Främja livslångt lärande, särskilt flexibla möjligheter till kompetenshöjning och omskolning för alla när det gäller digitala färdigheter, bättre</i></p>	<p>Inom det andra valda särskilda målet, <i>f) Främja livslångt lärande, särskilt flexibla möjligheter till kompetenshöjning och omskolning för alla när det gäller digitala färdigheter, bättre förutse förändringar och nya krav på kompetens utifrån arbetsmarknadens behov, underlätta karriärövergångar och främja yrkesmässig rörlighet</i> har ESF-åtgärder för att främja livslångt lärande valts.</p>

	<p><i>förutse förändringar och nya krav på kompetens utifrån arbetsmarknadens behov, underlätta karriärövergångar och främja yrkesmässig rörlighet</i></p> <p>Ökad kompetens i arbetslivet (=SM 2.2)</p>	<p>Kommissionen rekommenderar även i de landsspecifika rekommendationerna att kunskapsnivån bland arbetskraften måste höjas. Genom satsningar på det livslånga lärandet kan riskgrupper så som män med låg utbildning, nyinflyttade och personer funktionsnedsättning ges möjlighet att via utbildningsprojekt kunna ta sig ut på arbetsmarknaden.</p> <p>Efter coronapandemin är det viktigt att företagen har personal som är välutbildad och motiverad. Fortbildningsprojekt är ett viktigt instrument för detta genom långsiktiga projekt.</p> <p>Insatserna kommer att finansieras genom bidrag till stödmottagarna.</p>
--	--	---

2. Prioriteringar och särskilda mål

2.1 Prioritering 1: Entreprenörskap, utveckling och innovation (Eruf)

2.1.1 Särskilt mål: Förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft (SM 1.3).

Typ av åtgärder

Målet är att stöda nyetablering av företag, tillväxt i företag, öka deras konkurrenskraft och internationalisering samt främja återhämtning efter covid-19 pandemin. Målet är även att innovationsarbetet i företagen stärks, bl.a. genom att nyttja den utveckling som sker genom digitala lösningar, tillämpad forskning, studier och experiment samt operativa processer och kommersialiseringsprocesser som stöder företag att utvecklas.

Åtgärder för internationalisering bidrar på kort sikt till ökad försäljning och stimulerar på längre sikt till förnyelse och innovationskraft i företagen då nya marknader öppnas upp och skapar förutsättningar för tillväxt. Investeringar för små och medelstora företag som förnyar verksamheten och ökar produktiviteten bidrar till detta.

Innovationspolitiken är en viktig del i genomförandet av det särskilda målet och stöder den åländska näringspolitiken för långsiktigt ökad produktivitet, ökad sysselsättning och växande export av miljömässigt hållbara – men samtidigt ekonomiskt konkurrenskraftiga produkter.

För perioden 2014 – 2020 fastställde landskapsregeringen på Åland en innovationsstrategi för smart specialisering. Strategin för den åländska innovationspolitiken är att fokusera stödet till företagens egen kompetensutveckling genom att stödja processer för entreprenörskap, snarare än en mer traditionell FoU-satsning. En sådan marknadsnära kunskapsutveckling som syftar till att stärka förutsättningarna för entreprenörskap och nyföretagande på Åland kan ske genom t.ex. nätverk, samarbeten, kurser och seminarier som utvecklar företagens samlade kompetens med fokus på en näringsstruktur i omvandling. Innovationsstrategin kommer att modifieras med fokus på automatisering och digitalisering och kommer att förlängas för perioden 2021 - 2027.

Förnyelse "innovation" skapar ett mervärde på marknaden och innefattar både produktinnovationer (varor och tjänster) och processinnovationer t.ex. förändringar i affärsverksamhetens produktion, hur företaget tar sig an nya marknader och målgrupper, marknadsföring och administration. Innovationsmiljöer bidrar till en positiv utveckling och stärks genom nationellt och internationellt nätverkande och genom aktivt samarbete/samverkan med andra utbildnings- och forskningsenheter inom och utanför Åland. Den teknologiska utvecklingen skapar möjligheter inom framför allt digitalisering, automatisering och artificiell intelligens som företagen kan nyttja. Nya satsningar inom dessa områden främjar en hållbar tillväxt.

Kunskapsutveckling genom en fördjupad samverkan mellan högre utbildningsinstanser, näringsliv och samhälle kan ske genom att etablera plattformar och samarbetsforum där olika bakgrunder och perspektiv möts. Sådana samarbeten syftar till att utveckla företagens innovationsförmåga, att utveckla nya idéer och stärker deras tillväxt och långsiktiga konkurrenskraft.

En sådan utveckling kan stärkas genom ytterligare kompetensväxling i form av kunskapsutbyte och bättre kommunikation inom ramen för ett innovationssystem som både innovatörer och entreprenörer förstår och använder.

Investeringar i och användandet av digitala lösningar blir ett viktigt verktyg för företagen. Med hjälp av ny och modern teknik, elektroniska produkter och tjänster utvecklas affärsverksamheten. För att möjliggöra detta görs insatser för att stödja och utveckla innovations- och digitala lärmiljöer.

För att stöda nyetablering av företag och hjälpa företag som drabbats av effekterna av pandemin Covid19 samt inför förestående ägarbyten och/ eller generationsskiften är det viktigt med samverkan mellan företag, intresseorganisationer och myndigheter samt effektiva rådgivningssystem.

Mer kvalificerat stöd och hjälp i bedömningar, rådgivning, samtal, finansiering och nätverkande behöver ges till nya och etablerade företag i flera branscher vilket skapar förutsättningar för att utveckla nya produkter och tjänster.

Exempel på aktiviteter;

Ny affärsverksamhet, -modeller i etablerade företag, uppstartföretag och nya företag utvecklas genom t.ex.
- Rådgivningsinsatser för produkt- och tjänsteutveckling som bygger på analyser av företagarens specifika behov och förutsättningar.

- Kompetenskartläggning i företaget för att tillgodose en välfungerande kompetensförsörjning och rekrytering av arbetskraft.
- "Match making" för att hitta samarbetspartners.

Inträde och kommersialisering på marknaden för idéer, produkter och tjänster som har utvecklats av små och medelstora företag främjas genom t.ex.

- Stødtjänster som ökar kunskapen kring t.ex. paketering av en tjänst eller produkt, marknadsanalys, prissättning och säljfrämjande åtgärder.

Tillväxtorienterade företags (SME) expansion på den internationella marknaden främjas genom t.ex.

- Ökad kunskap om nya marknader, kulturer och att göra "business".
- Företagssamarbeten, företagskluster och nätverk där även större företag deltar.
- Marknads- och omvärldsanalyser.
- PR och marknadsföringsåtgärder.
- Investeringar som främjar och skapar förutsättningar för internationalisering.

Innovationsarbetet förbättras genom åtgärder som främjar utveckling och kommersialisering av produkter, tjänster och tillverkningsmetoder samt införande av ny teknik (automatisering), genom t.ex.

- affärsutveckling inom företaget med stöd av innovationsprocesser avseende t.ex. kompetensförsörjning, organisation, produktion, resurseffektivitet, marknadsinvesteringar och internationalisering.
- branschöverskridande samarbeten, där innovatörer, entreprenörer, företag och kunder tillsammans kan hitta lösningar på marknadens behov.
- entreprenörprocesser där företag och entreprenörer länkar samman sin verksamhet mot forskning, utveckling och innovation (innovationslab) inom och utanför Åland.
- problemlösningsbaserad kunskapsutveckling inom ramen för Ålands IT-kluster

Åtgärderna förväntas tillsammans med företagens egen utvecklingsverksamhet och de nationellt finansierade stödinsatserna generera en snabbare tillväxt i små och medelstora företag.

Åtgärderna förväntas inte ha någon väsentlig negativ miljöpåverkan på grund av sin karaktär och bedöms vara förenliga med principen "Do No Significant Harm" (DNSH), som allmänt ingår i taxonomin.

Resultaten av de åtgärder som stöds genom Ålands program är tillväxt med flera konkurrenskraftiga företag som ökar sin produktivitet, flera nystartade företag, flera företag som förnyar sin affärsverksamhet, utvecklar innovationer, expanderar på marknaden och internationaliserar. Fler företag utnyttjar digitaliseringens möjligheter och utvecklar sin affärsverksamhet med hjälp av förnyad teknologi och samarbetet mellan näringslivet och utbildningsorganisationer har utvecklats.

De huvudsakliga målgrupperna.

Små och medelstora företag i programområdet, potentiella entreprenörer och företagsfrämjande organisationer samt offentliga aktörer.

Åtgärder (actions) som tryggar jämlikhet, inklusion och icke-diskriminering.

I genomförandet av alla insatser är lika villkor en grundläggande förutsättning så att alla får samma möjlighet att ta del av programmets finansieringsmöjligheter. Jämlikhetsfrågorna ska vara en integrerad del i alla verksamheter.

Ojämsställdheten syns fortfarande som en ojämn fördelning av makt och inflytande och ekonomisk jämställdhet. Identifiering av könsstereotypa mönster, en ökad medvetenhet och kunskap om jämställdhet är viktigt för socialt hållbara företag. Jämställdheten och jämlikhet främjas genom att säkerställa att rekryteringspraxis, avancemang på arbetsplatsen, m.m. inte vidmakthåller gamla strukturer med könssegregering. Mångfald vilket bygger på delaktighet på lika villkor bör kunna ses som en resurs för utveckling.

I genomförandet av programmet är synliggörandet och medvetandegörandet av detta viktigt och är möjligt att genomföra genom rådgivningsinsatser till företag.

Särskilda målterritorier, inklusive planerad användning av integrerade territoriella investeringar, lokalt ledd utveckling eller andra territoriella verktyg.

Interregionala, gränsöverskridande och transnationella åtgärder.

Medverkan i internationella nätverk är viktigt och samarbeten för gränsöverskridande plattformar planeras med närliggande regioner öster och väster om Åland när det gäller företagsutveckling, nyföretagande och att testa och stimulera uppkomsten av nya affärsidéer och processer.

Europeiska unionens strategi för Östersjöregionen (EUSBSR) är den första makroregionala strategin i Europa. I februari 2021 godkände kommissionen en ny reviderad handlingsplan som <https://www.balticsea-region-strategy.eu/action-plan>. Strategin är fortsättningsvis indelad i tre mål, som representerar de tre viktigaste utmaningarna: att rädda havet, förbinda regionen och öka välståndet. Varje mål hänför sig till ett brett spektrum av policyer och påverkar de andra målen.

Programinsatserna bidrar till ett ökat välstånd i Östersjöregionen. För att öka välståndet omfattar programmet åtgärder för att främja entreprenörskap, innovation, handel och digitalt baserad tillväxt. Det förbättrar affärsmöjligheterna och förstärker den inre marknaden på ett hållbart sätt. Åtgärderna med finansiering från regionalfonden stöder framför allt strategins underordnade mål Förbättrad konkurrenskraft för Östersjöregionen och politikområde Innovation (PA INNO). Det möjliggörs genom delat lärande genom kunskapsöverförings-aktiviteter som skapar och stärker nätverk samt annat samarbete över Östersjöregionen.

Ålands landskapsregering är en av parterna i utarbetande av ett nytt program för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) 2021 - 2027. Det finns beröringspunkter mellan de två programmen framför allt inom affärsutveckling av små och medelstora företag som vill etablera sig på nya marknader. Inom det regionala strukturfondsprogrammet erbjuds möjligheter till samverkan genom erfarenhets- och kunskapsutbyte i form av jämförelser och benchmarking inom och utanför Åland.

Planerad användning av finansieringsinstrument.

Under programperioden 2014 - 2020 införde Ålands landskapsregering offentligt riskkapital som ett kompletterande verktyg till övrig direkt projektfinansiering. Förhandsbedömningen som gjordes visade på att det finns situationer då det finns behov av marknadskompletterande åtgärder i form av offentligt riskkapital. Erfarenheterna visar dock på att efterfrågan inte varit så stor och att de villkor som givits för det finansiella instrumentet också spelar en väsentlig roll – de alternativ som erbjuds på privata marknaden kan vara mer lockande.

Ålands landskapsregering avser inte genomföra finansieringsinstrumentet i dess nuvarande form under programperioden 2021 - 2027 utan kommer att utvärdera verksamheten och göra en översyn över alternativa sätt att med nationell finansiering tillgodose marknadens eventuella behov av marknadskompletterande åtgärder.

Indikatorer

Tabell 1: Utfallsindikatorer

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Regionkategori	ID	Indikator	Enhet	Delmål 2024	Mål 2029
1	SM 1.3	Eruf	Mer utvecklad	RCO 01	Antal företag som får stöd	Antal	125	1 092
1	SM 1.3	Eruf	Mer utvecklad	RCO 02	Antal företag som får bidrag	Antal	43	288
1	SM 1.3	Eruf	Mer utvecklad	RCO 04	Antal företag som får icke ekonomiskt stöd	Antal	82	804
1	SM 1.3	Eruf	Mer utvecklad	RCO 05	Antal nya företag som får stöd	Antal	66	596

Tabell 2: Resultatindikatorer

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Regionkategori	ID	Indikator	Mått enhet	Mål 2029	Uppgiftskälla
1	SM 1.3	Eruf	Mer utvecklad	RCR 03	Små och medelstora företag som inför produkt-	Antal företag	113	Övervakningssystemet

					eller process- innovationer			
1	SM 1.3	Eruf	Mer utvecklad	RCR 17	Nya företag som överlever på marknaden	Antal företag	348	Övervaknings- systemet
1	SM 1.3	Eruf	Mer utvecklad	ID 1	Små och medelstora företag som startar ny verksamhet	Antal företag	409	Övervaknings- systemet
1	SM 1.3	Eruf	Mer utvecklad	ID 2	Små och medelstora företag med en betydande ökning av omsättning eller personal	Antal företag	170	Övervaknings- systemet
1	SM 1.3	Eruf	Mer utvecklad	ID 3	Små och medelstora företag som börjar exportera eller expanderar till en ny exportmarknad	Antal företag	116	Övervaknings- systemet

Vägledande fördelning av anslagna medel efter typ av intervention

Tabell 1: Dimension 1-interventionstyp					
Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (Euro)
1	Eruf	Mer utvecklad	SM 1.3	21 Affärsutveckling och internationalisering för små och medelstora företag, inklusive produktiva investeringar	2 413 200
				27 Innovationsprocesser i små och medelstora företag (processer, organisation, marknadsföring, gemensamt skapande, användar- och efterfrågestyrd innovation	791 364

Tabell 2: Dimension 2-finansieringsform					
Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (Euro)
1	Eruf	Mer utvecklad	SM1.3	01 Bidrag	3 204 564

Tabell 3: Dimension 3-territoriell genomförandemekanism och territoriell inriktning					
Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (Euro)
1	Eruf	Mer utvecklad	SM1.3	48 Andra strategier: Ingen territoriell inriktning	0

Table 5: Dimension 7 – jämställdhet					
Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (Euro)
1	Eruf	Mer utvecklad	SM 1.3	01	0
1	Eruf	Mer utvecklad	SM 1.3	02	1 405 200
1	Eruf	Mer utvecklad	SM 1.3	03	1 799 364

Koder som skall användas:

- 01 Främjande av jämställdhet (Gender targeting)
- 02 Jämställdhetsintegrering (Gender mainstreaming)
- 03 Jämställdhetsneutral (Gender neutral)

2.2 Prioritering 2: Kompetens för alla (ESF+)

2.2.1 Särskilt mål: Vägen till arbete (SM 2.1).

Beskrivning av typ av åtgärder

Målsättningen är att stöda åtgärder som i sin tur stöder kommissionens investeringsriktlinjer för att främja inkludering och sysselsättning genom att jämställdhet, lika möjligheter och icke-diskriminering genomsyrar samtliga åtgärder.

Projekt som säkerställer en snabb övergång från aktiveringsåtgärder till sysselsättning, även för migranter och personer med funktionsnedsättning kan snabbt minska på arbetslösheten, framför allt för personer som för tillfället är permitterade på del- eller på heltid.

Sysselsättningsfrämjande utbildningar för att stärka kompetensen bidrar till att inte bara stärka självförtroendet hos utsatta grupper, utan även försnabba anställningsbarheten. En av nycklarna är digitalisering. Även examensgivande utbildningar inom helt nya områden, framför allt inom grön ekonomi, kan komma i fråga för att nå de med låg, eller rent av utan, utbildning.

Uvas (NEETS) är fortfarande ett reellt hot för en hel generation av unga som inte kommer ut på arbetsmarknaden. Olika framgångsrika projekt har nått en del av dessa ungdomar, men fortfarande finns det ganska många som behöver nås och dessvärre tillstöter nya. Tidigare projektägare inom sådana åtgärder uppmanas till nya projekt så att ungdomarna kan aktiveras och få hjälp med att söka utbildning eller arbete.

Ett annat sätt att stärka människor och integrera dem på arbetsmarknaden är genom inkluderande lärande i arbetsverkstäder. Där tas kunskaper tillvara från deltagarna samtidigt som de får praktiska övningar i socialt samspel och vid behov språkinläring. Detta kan i sin tur underlätta för att de senare kan söka sig till utbildningar. Arbetsverkstäderna kan även fungera för personer med funktionsnedsättning genom att fokusera på vad deltagarna kan och stärka detta.

Åtgärderna tar avstamp i arbetet efter coronakrisen, men blickar också framåt på Åland post-covid19.

Kapacitetsuppbyggnad i hos arbetsmarknadens parter och hos organisationer i det civila samhället kommer att lösas inom de projekt de driver genom fortbildning inom området. Eftersom programmet är väldigt litet, finns det inte utrymme för speciella projekt rörande kapacitetsuppbyggnad.

Åtgärderna förväntas inte ha någon väsentlig negativ miljöpåverkan på grund av sin karaktär och bedöms vara förenliga med principen "Do No Significant Harm" (DNSH), som allmänt ingår i taxonomin.

De huvudsakliga målgrupperna.

Den huvudsakliga målgruppen är arbetslösa, även permitterade, och personer utanför den öppna arbetsmarknaden. Hit hör även inflyttade som står utanför den öppna arbetsmarknaden. Personer med funktionshinder är även de en viktig grupp då de personerna riskerar att hamna utanför arbetsmarknaden då konkurrensen om jobben hårdnar.

Åtgärder (actions) som tryggar jämlikhet, inklusion och icke-diskriminering.

Det finns branscher där det fortfarande råder brist på jämlikhet. I samtliga projekt ska jämlikhet, inkludering och icke-diskriminering beaktas. Krav kommer att ställas på projekten och beaktas i poängsättningen bland urvalskriterierna. Strukturer som håller kvar könssegregering av arbetskarriärer och utbildning ska motarbetas.

Särskilda målterritorier, inklusive planerad användning av integrerade territoriella investeringar, lokalt ledd utveckling eller andra territoriella verktyg.

Interregionala, gränsöverskridande och transnationella åtgärder, där stödmottagarna finns i minst en annan medlemsstat, eller utanför unionen, när relevant.

Ålands landskapsregering är en av parterna i utarbetande av ett nytt program för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) 2021 - 2027. Inom det regionala strukturfondsprogrammet erbjuds möjligheter till

samverkan genom erfarenhets- och kunskapsutbyte i form av jämförelser och benchmarking inom och utanför Åland.

Genom nätverkande inom EUSBSR kan möjligheter till samverkan uppnås och i mån av möjlighet ska projekten stöda handlingsplanen för genomförande av Östersjöstrategin.

Strukturfondsprogrammet stöder även politikområdet Utbildning (PA EDU) som ska bidra till ett ökat välbefinnande som förutsätter tillgång till utbildning av god kvalitet för alla, ett effektivt och inkluderande välfärdssystem och en välfungerande arbetsmarknad som stöder geografisk, yrkesmässig och socioekonomisk rörlighet.

Planerad användning av finansieringsinstrument.

Ålands landskapsregering planerar inte att använda finansieringsinstrumentet inom detta särskilda mål.

Indikatorer

Tabell 2: Utfallsindikatorer

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Region kategori	ID	Gemensamma outputindikatorer för personer	Måttenhet Antal	Delmål 2024	Mål 2029
				EECO01	Totalt antalet deltagare			
2	SM 2.1	ESF+	Mer utvecklad	EECO02	Arbetslösa, inklusive långtidsarbetslösa	X	50	200
				EECO03	Långtidsarbetslösa	X	25	50
				EECO04	Inaktiva	X	25	100
				EECO05	Anställda			
				EECO06	Barn under 18 år			
				EECO07	Deltagare 18–29 år	X	25	40
				EECO08	Deltagare 55 år och äldre			
				EECO12	Deltagare med funktionshinder			
				EECO13	Tredjelandsmedborgare			
				EECO14	Deltagare med utländsk bakgrund	X	25	100
				EECO15	Minoriteter (inkl. marginaliserade grupper som romer)			
				EECO16	Hemlösa			
				EECO17	Deltagare från landsbygdsområden			

					Gemensamma outputindikatorer för enheter				
				EECO18	Antalet offentliga förvaltningar eller offentliga tjänster som får stöd	X		2	2
				EECO19	Antalet mikro-, små- och medelstora företag som får stöd				

Tabell 3: Resultatindikatorer

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Region - kategori	ID	Gemensamma omedelbara resultatindikatorer för deltagare	Mått-enhet Antal	Referens linje/ Referens värde	Referens år	Mål 2029	Uppgiftskälla	Anmärkingar (200)
2	SM 2.1	ESF+	Mer utvecklad	EE CR 01	Deltagare som söker arbete efter avslutad åtgärd	X	20	2020	150	Övervakningssystemet	
2					Gemensamma långsiktiga resultatindikatorer för deltagare		Referens linje/ Referens värde	Referens år	Mål 2029		Anmärkingar (200)
2				EE CR 06	Deltagare med förbättrad arbetsmarknads-situation sex månader efter avslutad åtgärd	X	16	2020	30	Övervakningssystemet	

2.2.1.3. Vägledande fördelning av anslagna medel efter per typ av intervention

Tabell 1: Dimension 1-interventionstyp					
Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EURO)
2	ESF+	Mer utvecklad	SM 2.1	132	325 813

				133	108 604
				134	108 604
				137	108 604
				143	108 604
				150	217 209
				151	108 604

POLITISKT MÅL 4: ETT MER SOCIALT EUROPA GENOM DEN EUROPEISKA PELAREN FÖR SOCIALA RÄTTIGHETER, interventionstyper:

- 132 Åtgärder för att förbättra tillträdet till arbetsmarknaden
- 133 Åtgärder för att främja tillträdet till arbetsmarknaden för långtidsarbetslösa
- 134 Särskilt stöd till ungdomars sysselsättning och socioekonomisk integration av ungdomar
- 137 Åtgärder för att modernisera och stärka arbetsmarknadsinstitutionerna och tjänster för att bedöma och förutse kompetensbehov samt säkerställa individanpassat stöd i rätt tid
- 143 Stöd för utveckling av digitala färdigheter
- 150 Åtgärder för att främja lika möjligheter och aktivt deltagande i samhället
- 151 Vägar till integration och återinträde på arbetsmarknaden för missgynnade personer

Tabell 2: Dimension 2-finansieringsform

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EURO)
2	ESF+	Mer utvecklad	SM 2.1	01	1 086 042

Tabell 3: Dimension 3-territoriell genomförandemekanism och territoriell inriktning

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EURO)
2	ESF+	Mer utvecklad	SM 2.1	48 Andra strategier: Ingen territoriell inriktning	0

Tabell 4: Dimension 6 – ESF+ sekundärteman

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EURO)
2	ESF+	Mer utvecklad	2.1	05	108 604
				07	217 209
				08	108 604
				09	108 604
				10	543 021

Koefficient för beräkning av stöd till klimatförändringsmålen

05	Icke-diskriminering	0 %
07	Kapacitetsuppbyggnad hos arbetsmarknadens parter	0 %
08	Kapacitetsuppbyggnad hos organisationer från det civila samhället	0 %
09	Ej tillämpligt	0 %
10	Hantering av de utmaningar som identifierats i den europeiska planeringsterminen*	0 %

*Bland annat i de nationella reformprogrammen och i de relevanta landsspecifika rekommendationerna (antagna i enlighet med artiklarna 121.2 och 148.4 i EUF-fördraget)

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (Euro)
2	ESF+	Mer utvecklad	2.1	01	434 417
			2.1	02	0
			2.1	03	651 625

* In principle, 40% for the ESF+ contributes to gender tracking. 100% is applicable when Member State chooses to use article 6(2), ESF+ as well as programme specific actions in gender equality.

Koder som skall användas:

- 01 Främjande av jämställdhet (Gender targeting)
- 02 Jämställdhetsintegrering (Gender mainstreaming)
- 03 Jämställdhetsneutral (Gender neutral)

2.2.2 Särskilt mål: Ökad kompetens i arbetslivet (SM 2.2).

Beskrivning av typ av åtgärder

Inom detta särskilda mål beviljas stöd för åtgärder som stöder kommissionens investeringsriktlinjer för att förbättra tillgången till livslångt lärande, särskilt flexibla möjligheter till kompetenshöjning och omskolning för alla när det gäller digitala färdigheter, bättre förutse förändringar och nya krav på kompetens utifrån arbetsmarknadens behov, underlätta karriärövergångar och främja yrkesmässig rörlighet. Samtidigt främjas inkludering och sysselsättning genom att jämställdhet, lika möjligheter och icke-diskriminering genomsyrar samtliga åtgärder. Pandemin har gjort att mismatchningen ökat i det åländska samhället genom att personer som varit eller är arbetslösa eller permitterade bytt bransch. Detta kan åtgärdas genom branschvisa fortbildningar.

- Utbildningsprojekt med inriktning på digitalisering. Stärker personer ute i arbetslivet för kommande utmaningar med automatisering. Genom ökad användning av ny teknik kan personer med särskilda behov lättare komma in på den öppna arbetsmarknaden.

- Stödja flexibla studievägar under hela livet, vid behov i samarbete med arbetsmarknaderna parter, civilsamhället och andra berörda parter.
- Stödja arbetsgivarna så att de kan utnyttja humankapitalet fullt ut, anpassa sig till förändringar, utforma utbildning för arbetstagarna och främja yrkesmässig rörlighet. Med ett föränderligt samhälle behöver de anställda på alla nivåer kompetenshöjning.
- Vidta åtgärder för att minska andelen unga med högst grundskoleutbildning inom vissa riskgrupper och för att underlätta övergången från utbildning till arbete
- Språkutbildning med branschvis vokabulär för att underlätta för inflyttade att ta sig fram på arbetsmarknaden. De enskilda företagen och branscherna har en nyckelposition i detta.

I samtliga projekt ska jämlikhet, inkludering och icke-diskriminering beaktas. Detta bedöms genom fastställda urvalskriterier. Efter projekten ska deltagarna ha fått en förhöjd formell kompetens inom sina egna områden eller branscher.

Åtgärderna förväntas inte ha någon väsentlig negativ miljöpåverkan på grund av sin karaktär och bedöms vara förenliga med principen "Do No Significant Harm" (DNSH), som allmänt ingår i taxonomin.

De huvudsakliga målgrupperna.

De huvudsakliga målgrupperna är personer ute i arbetslivet i behov av kompetenshöjning för att passa in bättre i en föränderlig arbetsmarknad, tex. lågutbildade, nyinflyttade eller personer med särskilda behov.

Åtgärder (*actions*) som tryggar jämlikhet, inklusion och icke-diskriminering.

Det finns branscher där det fortfarande råder brist på jämlikhet. I samtliga projekt ska jämlikhet, inkludering och icke-diskriminering beaktas. Krav kommer att ställas på projekten och beaktas i poängsättningen bland urvalskriterierna. Strukturer som håller kvar könssegrering av arbetskarriärer och utbildning ska motarbetas.

Särskilda målterritorier, inklusive planerad användning av integrerade territoriella investeringar, lokalt ledd utveckling eller andra territoriella verktyg.

Interregionala, gränsöverskridande och transnationella åtgärder, där stödmottagarna finns i minst en annan medlemsstat, eller utanför unionen, när relevant.

Ålands landskapsregering är en av parterna i utarbetande av ett nytt program för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) 2021-2027. Inom det regionala strukturfondsprogrammet erbjuds möjligheter till samverkan genom erfarenhets- och kunskapsutbyte i form av jämförelser och benchmarking inom och utanför Åland.

Genom nätverkande inom EUSBSR kan möjligheter till samverkan uppnås och i mån av möjlighet ska projekten stöda handlingsplanen för genomförande av Östersjöstrategin.

Strukturfondsprogrammet stöder även politikområdet Utbildning (PA EDU) som ska bidra till ett ökat välbefinnande som förutsätter tillgång till utbildning av god kvalitet för alla, ett effektivt och inkluderande välfärdssystem och en välfungerande arbetsmarknad som stöder geografisk, yrkesmässig och socioekonomisk rörlighet.

Planerad användning av finansieringsinstrument.

Ålands landskapsregering planerar inte att använda finansieringsinstrumentet inom detta särskilda mål.

Indikatorer

Tabell 2: Utfallsindikatorer

Prioritering	Särskilt mål	Fond	Region kategori	ID	Gemensamma outputindikatorer för personer	Måttenhets Antal	Delmål 2024	Mål 2029
2	SM 2.2	ESF +	Mer utvecklade	EECO01	Totala antalet deltagare			
				EECO02	Arbetslösa, inklusive långtidsarbetslösa			
				EECO03	Långtidsarbetslösa			
				EECO04	Inaktiva			
				EECO05	Anställda, inklusive egenföretagare	X	200	600
				EECO06	Barn under 18 år			
				EECO07	Deltagare 18–29 år			
				EECO08	Deltagare 55 år och äldre			
				EECO09	Med högst grundskoleutbildning (ISCED 0-2)	X	50	200
				EECO10	Med gymnasieutbildning (ISCED 3) eller eftergymnasialutbildning (ISCED 4)	X	50	200
				EECO11	Med högskoleutbildning (ISCED 5-8)	X	50	200

				EECO12	Deltagare med funktionshinder					
				EECO13	Tredjelandsmedborgare					
				EECO14	Deltagare med utländsk bakgrund	X		10	20	
				EECO15	Minoriteter (inkl. marginaliserade grupper som romer)					
				EECO16	Hemlösa					
				EECO17	Deltagare från landsbygdsområden					
					Gemensamma outputindikatorer för enheter					
				EECO18	Antalet offentliga förvaltningar eller offentliga tjänster som får stöd					
				EECO19	Antalet mikro-, små- och medelstora företag som får stöd					

Tabell 3: Resultatindikatorer

Prioritet	Särskilt mål	Fond	Region-kategori	ID	Gemensamma omedelbara resultatindikatorer för deltagare	Mått-enhet Antal	Referens linje/ Referens värde	Referens år	Mål 2029	Uppgiftskälla	Anmärkingar (200)
2	SM 2.2	ESF +	Merutvecklad	EECR 03	Deltagare som erhåller en kvalifikation efter avslutad åtgärd	X	572	2020	450	Övervakningssystemet	
					Gemensamma långsiktiga resultatindikatorer för deltagare		Referens linje/ Referens värde	Referens år	Mål 2029		Anmärkingar (200)

Vägledande fördelning av anslagna medel efter per typ av intervention

Tabell 1: Dimension 1-interventionstyp					
Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EURO)
2	ESF+	Mer utvecklad	SM 2.2	139	271 510
				143	217 208
				144	325 814
				150	271 510

POLITISKT MÅL 4: ETT MER SOCIALT EUROPA GENOM DEN EUROPEISKA PELAREN FÖR SOCIALA RÄTTIGHETER, interventionstyper:

- 139 Stöd till arbetskraftens rörlighet
- 143 Stöd för utveckling av digitala färdigheter
- 144 Stöd till anpassning till förändringar för arbetstagare, företag och entreprenörer
- 150 Åtgärder för att främja lika möjligheter och aktivt deltagande i samhället

Tabell 2: Dimension 2-finansieringsform					
Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EURO)
2	ESF+	Mer utvecklad	SM 2.2	01	1 086 042

Tabell 3: Dimension 3-territoriell genomförandemekanism och territoriell inriktning					
Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EURO)
2	ESF+	Mer utvecklad	SM 2.2	48 Andra strategier: Ingen territoriell inriktning	0

Tabell 4: Dimension 6 – ESF+ sekundärteman					
Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (EURO)
2	ESF+	Mer utvecklad	SM 2.2	01	108 604
				02	108 604
				04	434 418

				05	108 604
				09	108 604
				10	217 208

ESF-SEKUNDÄRTEMA	Koefficient för beräkning av stöd till klimatförändringsmålen	
01	Bidrag till grön kompetens, gröna arbetstillfällena och grön ekonomi	100 %
02	Utveckling av digitala färdigheter och arbetstillfällena	0 %
04	Investeringar i små och medelstora företag	0 %
05	Icke-diskriminering	0 %
09	Ej tillämpligt	0 %
10	Hantering av de utmaningar som identifierats i den europeiska planeringsterminen*	0 %

Prioritering nr	Fond	Regionkategori	Särskilt mål	Kod	Belopp (Euro)
2	ESF+	Mer utvecklad	2.2	01	434 417
				02	
				03	651 625

* In principle, 40% for the ESF+ contributes to gender tracking. 100% is applicable when Member State chooses to use article 6(2), ESF+ as well as programme specific actions in gender equality.

Koder som skall användas:

- 01 Främjande av jämställdhet (Gender targeting)
- 02 Jämställdhetsintegrering (Gender mainstreaming)
- 03 Jämställdhetsneutral (Gender neutral)

3. Finansieringsplan

3.1 Finansieringstabell på årsnivå och prioritetsnivå

Tabell 1: Anslag per år											
Fond	Regionkategori	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Totalt
							Anslag utan flexibilitet	Anslag för flexibilitet	Anslag utan flexibilitet	Anslag för flexibilitet	
Eruf	Mer utvecklad	446 087	455 025	464 142	473 444	482 933	246 305	246 305	251 241	251 241	3 316 724
ESF+	Mer utvecklad	303 845	309 926	316 129	322 456	328 910	167 747	167 747	171 104	171 104	2 258 968
Totalt		749 932	764 951	780 271	795 901	811 843	414 052	414 052	422 345	422 345	5 575 692

3.2 Totala anslag per fond och nationell medfinansiering

Tabell 1: Totala anslag per fond och nationell medfinansiering														
Politiskt mål Nr eller TA	Prioritering	Beräkning av unionens stöd (totalt eller offentligt)	Fond	Region-kategori	EU:s bidrag (a)=(b)+(c)+(i)+(j)	Fördelning av EU:s bidrag				Nationellt bidrag (d)=(e)+(f)	Vägledande fördelning av det nationella bidraget		Totalt (g)=(a)+(d)	Med finansierings grad (h)=(a)/(g)
						EU:s bidrag		Flexibilitetsbelopp			Offentlig (e)	Privat (f)		
						EU bidrag utan TA art 36 (5) (b)	EU bidrag TA art 36 (5) (c)	Unionsbidrag minus flexibilitetsbelopp utan TA enligt artikel 36.5	Flexibilitetsbelopp för TA enligt artikel 36.5					
PO 1	Prioritering 1	Offentligt	Eruf	Mer utvecklad	3 316 724	3 204 564	112 160	480 721	16 825	4 975 086	4 975 086	8 291 810	40 %	
PO 4	Prioritering 2	Offentligt	ESF	Mer utvecklad	2 258 968	2 172 084	86 883	325 218	13 033	3 388 452	3 388 452	5 647 419	40 %	

4. Nödvändiga villkor

5. Programmyndigheter

Programmyndigheter	Institutionens namn (500)	Kontaktpersonens namn (200)	E-post (200)
Förvaltande myndighet	Ålands landskapsregering		
Revisionsmyndighet	Landskapsrevisionen på Åland		
Organ som tar emot betalningar från kommissionen	Ålands landskapsregering		

6. Partnerskap

Utifrån stadgandena i Ålands självstyrelselag formulerar Ålands landskapsregering Finlands nationella ställningstagande för Ålands del i EU ärenden som gäller tillämpning av Europeiska gemenskapens gemensamma politik på Åland inom landskapets behörighet. Med grund i lagen utarbetar Åland ett eget gemensamt operativprogram med finansiering från europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och europeiska socialfonden (ESF+).

Beredningen av programmet har skett mellan Ålands landskapsregering och programmets partnerskap genom flernivåstyrelse såsom det är definierat i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2021/1060 artikel 8 om gemensamma bestämmelser. Näringsavdelningen vid Ålands landskapsregering har haft ansvaret för detta arbete.

Våren 2019 inledde landskapsregeringen arbetsprocessen med ett skriftligt hörandeförfarande riktat till ett brett partnerskap omfattande Ålands Näringsliv r.f., Företagarna på Åland r.f., Visit Åland r.f. (näringslivsorganisationer), Storföretagsgruppen på Åland (Ålands hållbarhetsagenda), Högskolan på Åland och Ålands gymnasium (utbildningsanordnare), Ålands ombudsmannamyndighet oberoende myndighet på Åland, Ålands Handikappförbund r.f., Ålands arbetsmarknads och studieservicemyndighet (AMS), fackliga företrädare för arbetsmarknadsparterna, Ålands kommunförbund, Mariehamns stad, Integrationsordnaren och ungdomsordnaren på Regeringskansliet, Infrastrukturavdelningen, Utbildnings- och kulturavdelningen, social och miljöavdelningen (Ålands landskapsregering). Kommissionens förslag till förordningar och rekommenderade riktlinjer för valda insatsområden, utredningar och statistiskt

underlag delgavs i samband med hörandet och publicerades på landskapsregeringens hemsida. Företrädare och experter inom sina sakområden ombads inkomma med input till programarbetet. Landskapsregeringen önskade även få in ny kunskap inom områden som är starka med potential att växa och som kan vara nya för Åland.

Den 22 maj anordnades i Mariehamn ett öppet tillfälle för alla där representanter för kommissionen presenterade sina specifika rekommendationer till Finland och Åland baserat på den så kallade landrapporten. Den 23 maj presenterades det inledande programarbetet för övervakningskommittén 2014 - 2020.

I juni 2019 skickade Ålands landskapsregering till kommissionen en vägkarta med en övergripande tidtabell för programarbetet. Avstämningsmöten hade därförinnan hållits med Arbets- och näringsministeriet kring en tidsplan som fungerar för båda parter.

På basen av det relativt begränsade antal skrivelser som inkom under hösten 2019 på basen av hörandeförfarandet beslöt landskapsregeringen att fortsätta programarbetet genom workshops. Fokus var att presentera och utveckla det arbete som hittills gjort och att gemensamt formulera programinsatser. I den första workshopen deltog förutom programsektariatet, representanter för näringslivsorganisationerna, Högskolan på Åland, Mariehamns stad, Emmaus Åland r.f., arbetsmarknads och studieservicemyndigheten (AMS) och Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB). Workshopen genomfördes den 14 december 2019. I november presenterades och diskuterades arbetet i övervakningskommittén.

Den 12 februari 2020 följdes arbetet upp i en andra workshop med deltagare från det första tillfället med flera inbjudna deltagare (Kommunförbundet, Mariehamns stad, Ombudsmannamyndigheten, Öppna högskolan, Ålands gymnasium, Ålands lyceum, Ålands Yrkesgymnasium, Ålands fredsinstitut, Ålands handikappförbund, Ungdomshuset Boost, Rädda Barnen, Mångkulturella föreningen, församlingarna, bankerna, Ålands utvecklings Ab, Ålands Natur och miljö r.f., Fackombudet på Åland och Fixtjänst). Deltagarna fick i samband med inbjudan ta del av nulägesbeskrivningen med specifika utmaningar för Åland och identifiera kommande insatser för att förbättra de åländska företagens konkurrenskraft och nå en förbättrad sysselsättning för alla arbetssökande samt främja livslångt lärande.

Den 9 september 2020 bjöd landskapsregeringen in till ett gemensamt lärande webinarium inom ramen för genomförandet av Ålands strukturfondsprogram och landsbygdsutvecklingsprogram. Webinariet behandlade de ekonomiska och sociala konsekvenserna av Covid-19, hur Åland ska återhämta sig med tanke på kapital och kompetensförsörjning samt vad EU programmen 2014 - 2020 och kommande EU program 2021 - 2027 kan tillföra. Webinariet lockade 50 deltagare och modererades av programmets utvärderare. Slutsatserna från webinariet och input till arbetet med kommande program var ökat samarbete mellan aktörer, mer arbete med digitalisering, och mer fokus på attraktionskraft som kan locka människor till Åland, tillsammans med smarta och hållbara investeringar.

I genomförandet, övervakningen och utvärderingen av programmet representeras partnerskapet i övervakningskommitténs arbete. Övervakningskommitténs sammansättning stöder genomförandet av partnerskapsprincipen och dess representanter tillför ett mervärde till såväl programplaneringen som implementeringen.

Inom ramen för projekt vilka delfinansieras från socialfonden, finns möjlighet att de organisationer som söker om projektmedel, kan använda delar av medlen till utbildning av egna personalen, i enlighet med artikel 8 i ESF+-förordningen

Texten utvecklas efter remissförandet och slutförs i ett senare skede

7. Kommunikation och synlighet

Förvaltningsmyndigheten ansvarar för att ge programmet offentlighet. Förnyelse, innovation, konkurrenskraft och kompetens för alla är strategiska nyckelord i kommunikationen för att ge programmet synlighet.

Potentiella stödmottagare, branschorganisationer, organ som arbetar för att främja jämlikhet samt berörda icke statliga organisationer, däribland miljöorganisationer, får information om de möjligheter som programmet ger och om reglerna för att få stöd via programmet, samt informerar stödmottagare om unionens bidrag och allmänheten om den roll som unionen spelar i programmet.

Informationen till allmänheten ska vara enkel och tydlig och fokusera på resultat och mervärde av den finansieringen unionen bidrar med. Förvaltningsmyndigheten har ett ansvar att publicera en förteckning över de stödmottagare vilka erhållit programfinansiering.

Den förvaltande myndigheten redogör fortlöpande för arbetet med kommunikation och synlighet till programmets övervakningskommitté. Kommunikationsåtgärderna kan även ingå som en del i utvärderingen av programmets genomförande.

Den förvaltande myndigheten utser en kommunikationsansvarig för programmet. All information bör målgruppsanpassas, vara kontinuerlig, vid rätt tidpunkt och distribueras via de kanaler som passar för respektive målgrupp. I den mån det är möjligt bör informationen också samordnas med annan information till respektive målgrupp. Målgrupperna är små och medelstora företag, potentiella entreprenörer, företagsfrämjande organisationer, offentliga aktörer samt enskilda personer inom och utanför arbetskraften. Målet är att hitta bra projekt och genomförare och samtidigt göra fonderna bättre kända bland den stora allmänheten.

Programförvaltningen kan delta i möten och annan verksamhet inom EU-kommissionens kommunikationsnätverk samt delta i andra av kommissionens kommunikationsinsatser. Projekten kan också del av de kommunikationsmöjligheter som kommissionen erbjuder.

Kommunikation och informationsarbetet behöver följa utvecklingen i samhällets mediestruktur. Förvaltningsmyndigheten eftersträvar att uppnå vad målgrupperna förväntar sig i form av elektronisk

information, både som text-, ljud- och bildformat samt möjlighet att kommunicera och interagera elektroniskt med förvaltningsmyndigheten med snabb respons samtidigt som kraven om hög kvalitet och riktighet i informationen kvarstår.

Det främsta kommunikationsmedlet är Ålands landskapsregerings webbportal regeringen.ax. Av de sociala medierna kan användas Facebook och YouTube för kommunikation till projekten och allmänheten. Tillgänglighetskraven ska uppfyllas i webbtjänsten och i de sociala medierna.

Bedrägerimedvetenhet och nolltolerans mot bedrägeri är integrerade i den förvaltande myndighetens kommunikation till allmänheten. Den förvaltande myndigheten ska på webbplatsen ha en kanal för anonym rapportering av misstanke om missbruk eller otillbörligt förfarande.

Förvaltningsmyndigheten ansvarar för att planera och kommunicera ansökningsomgångar, utlysa stöden senast en månad innan ansökningstiden börjar, informera om ansökningstiderna samt tillhandahålla vägledning och rådgivning till projekten.

Stödmottagarna ska aktivt kommunicera om sin projektverksamhet, uppnådda resultat och i övrigt uppfylla sina kommunikationsskyldigheter avseende tekniska kännetecken etc. Förvaltningsmyndigheten ger projekten anvisningar om kommunikationsskyldigheterna och övervakar att dessa uppfylls.

Programförvaltningen sköter huvuddelen av informationsarbetet inom ramen för den ordinarie verksamheten. Större infrastrukturella insatser i former som webbarbete och sociala media sker inom ramen för landskapsregeringens övriga informationsarbete och belastar inte programmet. Direkta kostnader för information och kommunikation som belastar programmet utgörs av exempelvis annonseringar, annonskampanjer, utarbetande av olika former av informationsmaterial, arrangerande och deltagande i seminarier/nätverk och workshops.